

Inleiding

In het onderzoek MET VERVE! willen onderzoekers van de Erasmus Universiteit samen met verpleegkundigen leren hoe verpleegkundigen kwaliteits- en veiligheidsmanagement in de dagelijkse werkpraktijk vorm kunnen geven. In dit onderzoek kijken we met een waarderende blik naar verpleegafdelingen waar het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid al goed loopt. Door te leren van deze verpleegafdelingen wat werkt en waarom, kunnen we andere verpleegafdelingen helpen om de kwaliteit te verbeteren en de patiëntveiligheid te vergroten en te borgen. Deze aanpak wordt ook wel Safety II¹ genoemd: leren van wat werkt.

Wat gaan we doen?

Het principe 'niets over ons, zonder ons' is leidend in dit onderzoek. Daarmee bedoelen we dat verpleegkundigen zelf onderzoek doen met ondersteuning van de Erasmus Universiteit. De V(V)AR speelt een belangrijke rol bij het vormgeven van het onderzoek.

Verpleegkundigen gaan andere verpleegkundigen observeren om te achterhalen in welke rollen verpleegkundigen verantwoordelijk zijn voor kwaliteits- en veiligheidsmanagement. Ook interviewen we verpleegkundigen over welke uitdagingen zij tegenkomen, hoe zij de kwaliteit en veiligheid weten te garanderen en wat zij nodig hebben van anderen.

Doel van de observaties en interviews is te leren wat behulpzaam en wat belemmerend is om verpleegkundig leiderschap rondom kwaliteit te tonen. Als we weten wat helpt gaan we hiermee samen met verpleegkundigen van andere afdelingen experimenteren in een actie-onderzoek. Ook dat levert weer inzichten op, die delen met alle betrokkenen. We delen die kennis ook met andere ziekenhuizen.

Wie doen er mee?

Het onderzoek wordt op meerdere verpleegafdelingen in vier ziekenhuizen uitgevoerd: Treant, Radboud Universitair Medisch Centrum, Elisabeth Twee Steden ziekenhuis en Spaarne Gasthuis. Leuke van de samenwerking tussen deze vier ziekenhuizen is dat zij allemaal een ander profiel hebben: een algemeen, topklinisch en academisch ziekenhuis. Twee in de grote stad en twee in een wat meer plattelands omgeving. Alle verpleegkundigen werkzaam op een klinische verpleegafdeling kunnen betrokken worden bij het onderzoek. Daarnaast worden management en andere zorgprofessionals betrokken bij de het onderzoek.

Andere relevante stakeholders bij dit onderzoek (buiten de betrokken ziekenhuizen) zijn; docenten en studenten van onderwijsinstellingen, kwaliteitsmanagers, V&VN, brancheorganisaties NVZ, NFU en de IGJ. Zij zijn betrokken in een klankbordgroep en/of de wetenschappelijke adviesraad die periodiek bij elkaar komt.

Wanneer?

November 2021 tot November 2022.

Wat is de onderzoeksmethode?

¹ In dit onderzoek verstaan we onder Safety II een andere manier van veiligheidsdenken dan de klassieke veiligheidsdenken (Safety I), waarin het leren van fouten (VIM/MIP meldingen, calamiteiten onderzoeken) voorop staat. In het Safety II perspectief draait het om 'Wat gaat er goed in de dagelijkse praktijk' en proberen we daarvan te leren. Met deze methode wordt inzichtelijk hoe aanpassingen in de dagelijkse praktijk kunnen leiden tot zowel gewenste als (onbedoelde) en ongewenste uitkomsten.

In wetenschappelijk jargon gaan we een multiple case action research uitvoeren. Multiple case wil zeggen dat we meerdere afdelingen in meerdere ziekenhuizen gaan betrekken bij het onderzoek. Actie onderzoek is een onderzoeksmethodologie, waarbij de focus ligt op:

- 1) het veranderen of verbeteren van de praktijk (veranderdoel),
- 2) coaching *on the job* van de betrokkenen om zelfstandig de verandering in praktijk te brengen (leerdoel) en
- 3) kennisontwikkeling over deze verandering (kennisdoel) die universeel bruikbaar is.

Deze veranderingen zijn gericht op de persoonlijke ontwikkeling van alle verpleegkundigen, managers en overige betrokkenen. Daarnaast is er veel aandacht voor de beoogde praktijkverbetering of cultuurverandering. Kenmerkend voor actieonderzoek is een cyclische aanpak waarin onderzoekers samen met de 'onderzochte' voortdurend reflecteren op de onderzoeksbevindingen.

Eerst onderzoeken de verpleegkundigen samen met de onderzoekers in de praktijk hoe verpleegkundigen vormgeven aan kwaliteits- en veiligheidsmanagement en leren zij wat werkt en niet werkt en waarom (*work as done*). Met deze kennis wordt geleerd welke mechanismen/factoren behulpzaam zijn voor verpleegkundigen om invloed op kwaliteits- en veiligheidsmanagement te tonen. Deze kennis wordt - als reflectie op alledaagse werkprocessen - samen met verpleegkundigen bepaald en ook verrijkt met wetenschappelijke inzichten over aanpakken om de kwaliteit en veiligheid te vergroten en te borgen. In focusgroep gesprekken met verpleegkundigen, vertegenwoordigers namens patiënten, management en andere betrokken zorgprofessionals bepalen we samen wat werkt en waarom. De focusgroepen organiseren we niet alleen per ziekenhuis, maar ook tussen de ziekenhuizen.

Vervolgens gaan we op andere verpleegafdelingen met deze geleerde lessen experimenteren. Daarmee leren we hoe die zich verhouden tot de verschillende typen ziekenhuizen en de context van de verschillende type verpleegafdelingen. Afsluitend onderzoeken we hoe we de geleerde lessen in praktische handvatten kunnen verspreiden.

